

Tjugo betraktelser över Jesusbarnet

Olivier Messiaen

- I. *Regard du Père* - Faderns betraktelse
- II. *Regard de l'étoile* - Stjärnans betraktelse
- III. *L'échange* - Utbytet
- IV. *Regard de la Vierge* - Jungfruns betraktelse
- V. *Regard du Fils sur le Fils* - Sonens betraktelse över Sonen
- VI. *Par Lui tout a été fait* - Genom Honom blev allt till
- VII. *Regard de la Croix* - Korsets betraktelse
- VIII. *Regard des hauteurs* - Höjdernas betraktelse
- IX. *Regard du temps* - Tidens betraktelse
- X. *Regard de l'esprit de joie* - Glädjens Andes betraktelse
- XI. *Première communion de la Vierge* - Jungfruns första kommunion
- XII. *La parole toute puissante* - Det allsmäktiga ordet
- XIII. *Noël* - Jul
- XIV. *Regard des anges* - Änglarnas betraktelse
- XV. *Le baiser de l'Enfant-Jésus* - Jesusbarnets kyss
- XVI. *Regard des prophètes, des bergers, et des Mages* - Profeternas, herdarnas och de vise männens betraktelse
- XVII. *Regard du silence* - Tystnadens betraktelse
- XVIII. *Regard de l'Onction terrible* - Den fruktansvärda Smörjelsens betraktelse
- XIX. *Je dors, mais mon coeur veille* - Jag sover, men mitt hjärta vakar
- XX. *Regard de l'Église d'amour* - Kärlekens Kyrkas betraktelse

TONSÄTTARENS KOMMENTAR

Begrundande av Guds barnet från krubban och Betraktelser över Honom: från Faderns utsägliga Betraktelse, till Kärlekens Kyrkas mångfaldiga Betraktelse, via Glädjens Andes oerhörda Betraktelse, Jungfruns ömma Betraktelse, och sedan Änglarnas, de Vise männens samt de immateriella eller symboliska skapelsernas (Tiden, Höjderna, Tystnaden, Stjärnan, Korset).

Stjärnan och Korset har samma tema eftersom den ena inleder och den andra avslutar Jesu tid på jorden. Guds tema hittas givetvis i "Faderns betraktelse", "Sonens" och "Glädjens Andes", i "Genom Honom blev allt till", i "Jesusbarnets kyss"; det finns i "Jungfruns första kommunion" (hon bar Jesus i sig), det är förhärligat i "Kärlekens Kyrka" som är Kristi kropp. Då inte nämnt fågelsång, klockspel, spiraler, stalaktiter, galaxer, fotoner, och texter av Dom Columba Marmion, Saint Thomas, Saint Jean de la Croix, Sainte Thérèse de Lisieux, samt evangelierna och de liturgiska texterna som har influerat mig. Ett ackordtema vandrar från stycke till stycke, uppsplittrat eller koncentrerat i en regnbåge; även i rytmiska kanon, polymodalitet, icke-retrograda rytmer som är utvidgade i båda riktningar, tilltagande och avtagande värden, asymmetriska utvidgningar, byten av register, etc. - Det är sinnrikt skrivet för piano: inverterade arpeggion, resonanser, andra figurationer - Dom Columba Marmion ("Kristus i sina mysterier") och efter honom Maurice Toesca ("De tolv Betraktelserna") har nämnt herdarnas, änglarnas, Jungfruns, den himmelska Faderns betraktelser; jag har använt mig av denna idé behandlad på ett något annorlunda vis och tillfört sexton nya betraktelser. Mer än i alla mina tidigare verk har jag strävat efter den mystiska kärlekens språk, både varierat, kraftfullt, och ömt, ibland brutalt, och mångfärgade utsmyckningar.

I. Regard du Père - Faderns betraktelse

Guds tema i sin helhet.

Och Gud sade: "Detta är min älskade son, i honom har jag lagt allt mitt behag ..."

II. Regard de l'étoile - Stjärnans betraktelse

Stjärnans och Korsets tema.

Nådens chock ... stjärnan lyser oskuldsfullt, krönt av ett kors...

III. L'échange – Utbytet

Fallande ljuskvast, en uppåtgående spiral; oerhört mänskligt-gudomligt utbyte; Gud blir till människa för att göra oss till gudar ...

Motivet med växlande terser, det är Gud: det som inte förändras, det som är litet. Människan, det är de återstående fragmenten, som växer, växer och blir jättelika, genom en utvecklingsprocess jag kallar: "asymmetrisk utvidgning".

IV. Regard de la Vierge - Jungfruns betraktelse

Oskyldighet och ömhet ... Renhetens kvinna, Magnificats kvinna, Jungfrun betraktar sitt barn ...

Jag har velat uttrycka *renhet* genom musik: detta har krävt ett visst mått av kraft – och framför allt mycket oskuldsfullhet och barnasinnad mildhet ...

V. Regard du Fils sur le Fils - Sonens betraktelse över Sonen

Mysterium, stråle av ljus i natten – glädjens ljusbrytning, tystnadens fåglar – Ordets förkroppsligande i mänsklig form – äkta förening mellan det mänskliga och det gudomliga i Jesus Kristus ...

- Detta symboliserar givetvis Sonen-Ordet som betraktar Sonen-Jesusbarnet. Tre klanger, tre modus, tre rytmer, tre olika lager av musik. *Guds tema* och en rytmisk kanon genom tillägg av punktering. *Glädjen* symboliserad av fågelsång.

VI. Par Lui tout a été fait - Genom Honom blev allt till

Ymnighet av tider och rymder; galaxer, fotoner, motsatta spiraler, inverterade blixtrar; genom "honom" (Ordet) blev allt till ... i ett ögonblick uppenbarar skapelsen för oss den skimrande skuggan av hans Röst ...

Det är en fuga. Temat presenteras aldrig på samma sätt: redan i den andra insatsen har det ändrat rytm och tonhöjder. Observera divertimentot där överstämman behandlar temat som en icke-retrograd rytm som förkortas åt vänster och höger, där basstämman i fortissimo upprepar ett fragment av temat i asymmetrisk utvidgning. Mittsektion av mycket korta och mycket långa notvärden (det oändligt lilla, det oändligt stora). Repris av fugan omvänd, som en *kräftgång*. Mystisk stretta. *Guds tema* i fortissimo: segerrik närvaro, Guds ansikte bakom flammen och tumultet. Skapelsen upprepar och sjunger *Guds tema* som en ackordkanon.

VII. Regard de la Croix - Korsets betraktelse

Stjärnans och Korsets tema.

Korset säger till honom: du skall vara en gudstjänare i mina armar ...

VIII. Regard des hauteurs - Höjdernas betraktelse

Ära i höjderna ... höjderna sänker sig över krubban som en lärkas sång ...

Fågelsång: näktergal, trast, tätting, bofink, steglits, cettisångare, gulhämpling och framför allt *lärkan* ...

IX. Regard du temps - Tidens betraktelse

Mysteriet med tidernas fullkomlighet; Tiden ser Den som är evig födas i sig...
Ett kort, kallt, märkligt tema likt Chiricos äggformade huvuden; rytmisk kanon.

X. Regard de l'esprit de joie - Glädjens Andes betraktelse

Ivrig dans, hornens rusiga klang, den Helige Andes hänförelse ... den överlycklige Guds kärleksglädje i Jesu Kristi själ ...

Jag har alltid slagits av det faktum att Gud är lycklig – och att denna utsägliga, ständiga glädje tog sin boning i Kristi själ. Glädje är för mig en hänryckning, en berusning i ordets mest *vansinniga* bemärkelse.

Form:

Orientalisk dans i det extremt låga registret, i ojämna neumer, likt gregoriansk sång. Första utvecklingen av "*glädjens tema*". Asymmetrisk utvidgning. Tre variationer över en slags jaktmelodi. Andra utvecklingen av "*glädjens tema*" och "*Guds tema*". Repris av den orientaliska dansen, nu med det extremt höga och det extremt låga registret tillsammans. Coda över "*glädjens tema*".

XI. Première communion de la Vierge - Jungfruns första kommunion

En bild som visar Jungfrun, knäböjande, innesluten i sig själv i natten, en skinande gloria svävar över hennes inre. Med slutna ögon tillber hon det dolda fröet inom henne. Detta utspelar sig mellan bebådelsen och födelsen: det är den första och största av alla kommunioner.

Guds tema, mjuka virvlar, som stalaktiter, som en inre omfamning. Minnesbild av temat i "La Vierge et l'Enfant" från mitt "Nativité" [*La Nativité du Seigneur* (Herrens födelse) för orgel, 1935, övers. anm.]. Än mer hänfört Magnificat. Säregna ackord och parvisa rytmer, där det tunga pulserandet symboliserar Barnets hjärtslag inom sin moder. Guds tema försvinner.

Efter Bebådelsen tillber Jungfru Maria Jesus inom sig ... min Gud, min Son, mitt Magnificat! – min ordlösa kärlek.

XII. La parole toute puissante - Det allsmäktiga ordet

Monodi tillsammans med slagverk i det låga registret.
Detta barn är Ordet som bär upp allt genom sitt ords makt ...

XIII. Noël – Jul

Klockspel - Julens klockor ljuder tillsammans med oss de ljuva namnen Jesus, Maria, Josef ...

XIV. Regard des anges - Änglarnas betraktelse

Skimren, slagverken; kraftigt blås i väldiga basuner; dina tjänare är flammor av eld ... - därtill fågelsången som intar det blå - och änglarnas bestörtning växer: - därför att det inte är med dem utan med mänskligheten som Gud förenat sig ...

I de första tre stroforna: flammor, rytmisk kanon, uppdelning av ackordtemat.
Fjärde strofen: fågelsång. Femte strofen: änglarnas bestörtning växer.

XV. Le baiser de l'Enfant-Jésus - Jesusbarnets kyss

Vid varje kommunion sover Jesusbarnet med oss vid porten; sedan öppnar han den mot trädgården och kastar sig likt ljuset för att omfamna oss ...

Guds tema som en vaggsång. Sömnen – trädgården – armar utsträckta mot kärleken – kyssen – kyssens skugga. Jag inspirerades av en gravyr där Jesusbarnet lämnar sin

Moders famn för att kyssa lilla syster Thérèse. Allt detta är en symbol för kommunionen, för den gudomliga kärleken. Man måste älska för att kunna älska både denna bild och denna musik, som vill vara lika ömsint som himlens hjärta, något annat finns inte.

**XVI. *Regard des prophètes, des bergers, et des Mages*
- Profeternas, herdarnas och de vise männens betraktelse**

Exotisk musik - gonggongar och oboer, en enorm nasal konsert ...

XVII. *Regard du silence* - Tystnadens betraktelse

Tystnad i handen, omvänd regnbåge ... varje tystnad från krubban uppenbarar musik och färger som är Jesu Kristi mysterier ...

Polymodalitet, rytmisk kanon genom tillägg av punktering, säregna ackord, "ackordtemat".

Hela denna sats är väldigt sinnrikt skriven för piano. Slutet: alternerande ackord, mångfärgad ogripbar musik, likt konfetti, ljusa ädelstenar och kolliderande reflexioner.

XVIII. *Regard de l'Onction terrible* - Den fruktansvärda Smörjelsens betraktelse

Ordet ikläder sig en viss mänsklig skepnad; det fruktansvärda Majestätet väljer Jesu kropp ...

- En gammal gobeläng gestaltar Guds Ord i strid, gestaltad som Kristus på hästryggen: man ser endast hans båda händer runt svärdsfästet, som han svingar mellan blixterna. Denna bild inspirerade mig. - I Inledningen och Codan, gradvis avstannande notvärden läggs över gradvis påskyndande notvärden, och vice versa.

XIX. *Je dors, mais mon coeur veille* - Jag sover, men mitt hjärta vakar

Kärleksdikt, den mystiska kärlekens dialog. *Pauserna* spelar här en viktig roll.

Det är inte en ängels båge som ler mot oss – det är den sovande Jesus som älskar oss på sin sabbat och skänker oss glömska.

XX. *Regard de l'Église d'amour* - Kärlekens Kyrkas betraktelse

Nåden får oss att älska Gud såsom Gud älskar sig själv; efter nattkärvarna, ångestspiralerna, uppenbarar sig klockorna, äran och kärlekens kyss... Våra armars hela lidelse omfamnar den Osynlige ...

Form (genomföringen föregår expositionen):

Genomföring:

Första temat i en icke-retrograd rytm, förstärkt åt höger och vänster; detta tema avbryts av motsatta figurer. Därefter kommer tre återkallanden av "Guds tema" avgränsade med asymmetriska utvidgningar. Utveckling av det tredje, melodiska temat. Första temat med figurationer och ånyo asymmetrisk utvidgning. Klockringning som formar en pedalton på dominanten och upprepar ackorden från de tidigare satserna.

Exposition:

"Guds tema" i sin helhet, som en fanfar, i härlighet. Lång coda på "Guds tema" – kärlekens och glädjens triumf, glädjetårar.

Olivier MESSIAEN

(Översättning: Oskar Ekberg/Carlos Murakami)